

Заюкова Лілія Вікторівна

Київський національний університет технологій та дизайну (м. Київ)

Наукова керівниця – проф. Бойко Я.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЕТИКЕТНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ

Актуальність проблематики відтворення етикетної лексики в офіційно-діловому дискурсі зумовлена потребою забезпечення комунікативної ефективності, точності передачі змісту та культурної еквівалентності офіційно-ділових текстів при перекладі.

Основною метою роботи є аналіз застосування перекладацьких трансформацій (лексико-семантичних, лексико-граматичних, транскодування), у процесі відтворення етикетної лексики англійськомовного ділового дискурсу українською мовою. Завдання дослідження полягають у виявленні характерних рис офіційно-ділової лексики, аналізі вибраних 50-ти речень із шаблонів ділових документів і кореспонденції, а також визначенні частотності застосування окремих трансформаційних стратегій.

Дослідження базується на роботах фахівців у галузі перекладознавства та мовного етикету. Як зазначає Г. Гайович (2010), мовний етикет в офіційно-діловій сфері є важливим чинником формування професійного іміджу та ефективної комунікації. Аналіз робіт О. Остроушко (2012) підкреслює труднощі адаптації граматичних конструкцій англійської мови до українських норм, що вимагає використання трансформаційних прийомів. Теоретична база дослідження також включає аналіз специфіки використання форм ввічливості та ділових кліше (Антонюк, Пштір, 2024), що підтримується сучасними дослідженнями у сфері міжкультурної комунікації та офіційно-ділового дискурсу (Blashkiv, 2020).

Дослідження базується на комплексному підході, що поєднує якісний та кількісний аналіз. Для емпіричної частини було відібрано 50 зразків речень із ділової документації, в яких виділено етикетну лексику. Подальший аналіз зосереджений на визначенні використаних перекладацьких трансформацій (Ісакова, 2024), що дозволило встановити, що граматична заміна зустрічається 27 разів, модуляція – 23 рази, а додавання – 20 разів. Такий підхід забезпечує

комплексне розуміння як лінгвістичних особливостей оригінальних текстів, так і специфіки їх адаптації до норм української мови.

У практичній частині дослідження проаналізовано 50 речень, відібраних зі зразків ділових документів і кореспонденції. Аналіз проводився шляхом виділення етикетної лексики (Khabarova, 2022) та оцінки застосування перекладацьких трансформацій. Виявлено, що найбільш поширеними стратегіями є такі.

– **Граматична заміна.** Цей прийом дозволяє адаптувати синтаксичні конструкції англійського оригіналу до вимог українського мовного стандарту. Наприклад, пасивні конструкції, що характерні для англійських офіційних текстів, часто трансформуються в активні форми, що сприяє природності українського викладу.

– **Модуляція.** Застосування модуляції дозволяє змінити смислові акценти, переносючи увагу з прямолінійної передачі інформації на забезпечення дипломатичного та ввічливого тону. Такі трансформації коригують емоційне забарвлення висловлювання, що є особливо важливим для передачі тонких нюансів офіційного дискурсу.

– **Додавання.** Додавання уточнюючих елементів є необхідним для компенсації мовних розбіжностей між англійською та українською мовами. У деяких випадках англійські імпліцитні форми ввічливості потребують явного відтворення в українському перекладі для збереження культурної адекватності та формальності.

Крім цих основних стратегій, у роботі аналізуються також інші трансформації, зокрема транспозиція, опущення та описовий переклад. Результати кількісного аналізу свідчать, що саме граматична заміна, модуляція та додавання мають найбільшу функціональну вагу, що обумовлено специфікою ділового дискурсу, де точність і ввічливість є визначальними характеристиками тексту.

Таким чином, проведене дослідження демонструє, що ефективне відтворення етикетної лексики англійського ділового дискурсу українською мовою вимагає використання комплексних перекладацьких стратегій. Практичний аналіз 50

речень дозволяє зробити висновок, що граматична заміна, модуляція та додавання є найбільш адекватними методами адаптації тексту з урахуванням мовних і культурних особливостей. Основні результати свідчать, що грамотне використання вказаних перекладацьких прийомів є визначальним для збереження стилістичної та культурної цілісності тексту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк Г., Пштір Д.-М. (2024). Аналіз лексико-семантичних етикетних виразів під час налагодження контакту (на базі англomовного корпоративного дискурсу). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія*. Серія «Філологія», 21(89), 43–47.
2. Гайович Г. (2010). Мовний етикет в офіційно-діловій сфері (національно-культурний аспект). *Українське мовознавство. Міжвідомчий науковий збірник*, 40/1, 168–171.
3. Ісакова Є. П. (2024). Граматичні трансформації при перекладі англійських пасивних конструкцій на українську мову. *Закарпатські філологічні студії*, 35, 197–200.
4. Остроушко О. А. (2012). Деякі граматичні труднощі англо-українського перекладу (на матеріалі інформаційних текстів). *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 7(1), 232–244.
5. Blashkiv, O. (2020). Comparative Characteristics of Linguistic Features of Business Letters (English-Ukrainian Parallels). *Studia Methodologica*, 51, 57–69.
6. Khabarova, C. (2022). Specifics of rendering positive politeness in Ukrainian and Russian translations of English business letters. *International Journal of Philology*, 13(1), 68–76.

Каширіна Данелла Євгенівна

Київський національний університет технологій та дизайну (м. Київ)

Наукова керівниця – проф. Бойко Я.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

МЕТАФОР СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ

Дослідження особливостей перекладу метафоричних моделей у економічному дискурсі з англійської мови на українську є актуальною проблемою. У сучасній лінгвістиці метафора розглядається не лише як стилістичний засіб (Дубенко, 2005), а й як ключовий механізм концептуалізації економічних явищ і процесів. Оскільки економічна термінологія часто включає метафоричні вирази (Боднар, 2015), їхнє коректне відтворення в перекладі